

Zeszyty

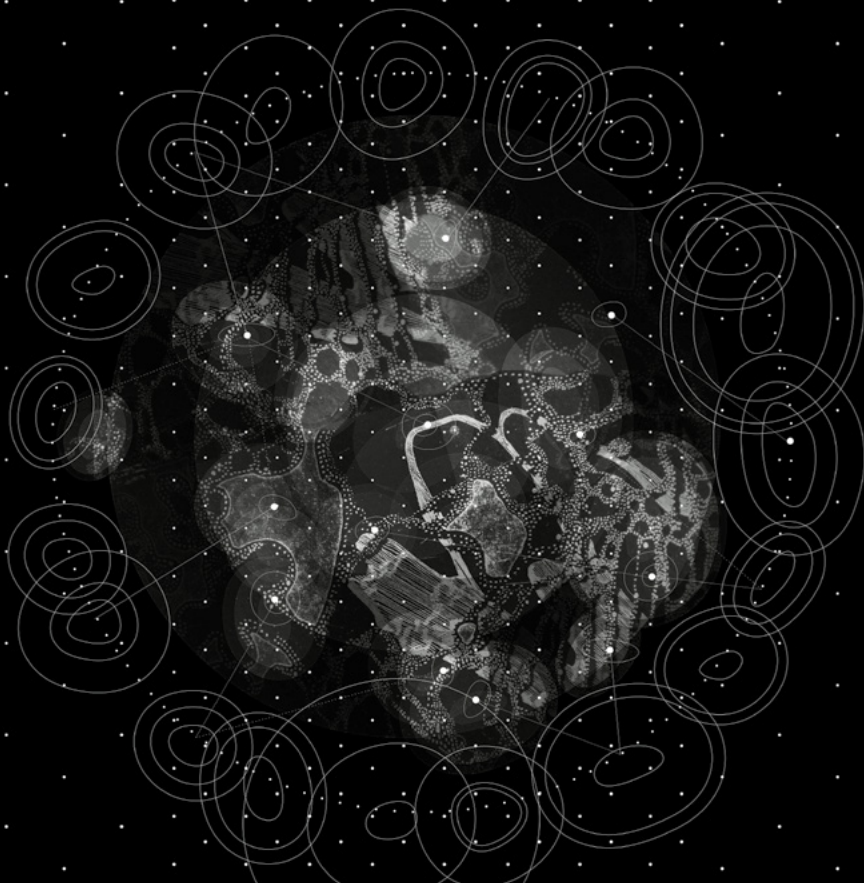
#48

Artystyczne

Kuratorstwo
dla planetarnej
równowagi

Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

2(48)/2025



ZA

Kuratorstwo dla planetarnej
równowagi: troskliwe strategie
kuratorские wobec wyzwań
współczesności

**Doktorat
honoris
causa**

Laudacja z okazji nadania Ewie Partum tytułu doktory honoris causa Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

Prof. dra hab. Marta Smolińska

Wydział Edukacji Artystycznej i Kuratorstwa
Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

Magnificencjo Rektorze,

Wysoki Senacie,

Droga Doktoro Honorowa,

Droga Społeczności Uniwersytetu Artystycznego

wraz z Osobami Studiującymi na naszej uczelni,

Szanowni Goście i Goście,

mam zaszczyt i przyjemność być promotorem w procedurze nadania Ewie Partum tytułu doktory honoris causa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Ewa Partum jest jedną z czołowych artystek feministycznych drugiej połowy XX wieku, a jej twórczość od mniej więcej 20 lat zyskuje coraz większe uznanie, o czym świadczą wystawy w muzeach i instytucjach sztuki na całym świecie, m.in.: MuMOK w Wiedniu, Neue Nationalgalerie w Berlinie; MoMA w Nowym Jorku; performance „Active Poetry” w Hali Turbin w Tate Modern w Londynie (2006) oraz w Rovereto w Südtirol (2007); 18. Biennale w Sydney; Manifesta7, na zaproszenie Adama Budaka; grupowa wystawa „Le Promesses de Passes” w Centre Pompidou (2010); udział w wystawie w Palais de Tokyo przy Triennale „Intense Proximity” pod opieką kuratorską Okwui Enwezora (2012); MoMA New York; udział w wystawie „Transmissions: Art in Eastern Europe and Latin America, 1960-1980” (2015); udział w 14th Biennale de Lyon „Floating Worlds” (2017), oraz zakupy jej dzieł do ważnych kolekcji, m.in. Neue Nationalgalerie

w Berlinie, MoMA w Nowym Jorku, Tate Modern w Londynie, Centre Pompidou w Paryżu, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia w Madrycie. W roku 2024 Artystka została uhonorowana prestiżową nagrodą Lovis-Corinth-Preis od niemieckiego rządu za całość artystycznego dorobku.

W roku 2025 Ewa Partum obchodzi 80-lecie urodzin oraz 60-lecie pracy twórczej, co doskonale koreluje z nadaniem jej tytułu doktory honoris causa naszej uczelni właśnie teraz.

Twórczość artystyczna Ewy Partum jest wpisywana w nurt konceptualizmu, performatywnej sztuki ciała, poezji wizualnej czy mail artu. Artystka używa własnego ciała i wizerunku jako materiału sztuki, by tym silniej wyrazić feministyczne treści i zakwestionować struktury władzy. Mediami, w których się wyraża, są fotografia, kolaż i wideo oraz performance, a jej znakiem rozpoznawczym jest motyw odcisniętych uszmiokowanych ust. Jak podkreśla Ewa Gorządek: „jej twórczość odegrała na gruncie polskim prekursorską rolę w dziedzinie body artu, sztuki feministycznej i sztuki krytycznej”. Z kolei przy okazji przyznania artystce Lovis-Corinth-Preis 2024 napisano: „Jej wkład w sztukę był pionierski zarówno dla sztuki konceptualnej, jak i feministycznej. Pomimo cenzury w socjalistycznej Polsce, w swoich performansach i akcjach od lat 60. walczyła o dostrzeżenie kobiet w przestrzeni publicznej, a zwłaszcza o równouprawnienie artystek”.

Postawa artystyczna i światopoglądowa Ewy Partum doskonale koreluje z priorytetami i strategią zarówno Wydziału Edukacji Artystycznej i Kuratorstwa, jak i całego Uniwersytetu Artystycznego, który w swoich działaniach podkreśla zaangażowanie w aktualne kwestie społeczno-polityczne czy w dążenie do równouprawnienia wszelkich marginalizowanych grup. Fenomen Ewy Partum wiąże się zatem nie tylko z jej twórczością, już dziś historyczną i klasyczną dla nurtów feministycznych, lecz również z jej obecnymi działaniami artystycznymi, związanymi m.in. z protestami kobiet przeciwko zaostrzeniu ustawy antyaborcyjnej. Artystka przygotowała m.in. perfumy o zapachu gazu łzawiącego, którego używano przeciwko demonstrantom, przekształcając atrybut kobiecości w narzędzie walki. Ewa Partum jest zatem figurą obecną w polu sztuki od roku 1965 i aktywną do dzisiaj, co jest niezwykle rzadkie. Jej twórczość oraz konteksty owej twórczości odzwierciedlają patriarchalne struktury pola sztuki, wskazując, jak nadal aktualne są zagadnienia przez tę artystkę podejmowane.

Postawa Partum jako laureatki tytułu doktory honoris causa może być zatem postrzegana jako drogowskaz dla osób studiujących na naszym Uniwersytecie. Jej życiorys artystyczny stanowi wręcz modelowy przykład historii sztuki historycznej, która rozgrywa się w tym wypadku najpierw w męskocentrycznym środowisku konceptualizmu i neoawangardy, a później na scenie artystycznej Berlina i świata. Artystka ma w swojej biografii również doświadczenie bezkompromisowego podawania w wątpliwość struktur instytucjonalnych, co przejawiało się w założeniu i prowadzeniu Galerii Adres w Łodzi czy w jej aktywnym uczestnictwie w nurcie mail artu. Ponadto Ewa Partum to transmigrantka, czyli osoba z migracyjną biografią, która jest jednocześnie intensywnie obecna na niemieckiej i polskiej scenie artystycznej, w zasadzie będąc obywatelką międzynarodowego świata sztuki. Dla mnie jako historyczki sztuki i kuratorki twórczość i postawa światopoglądowa Ewy Partum pozostają nieustającą inspiracją ze względu na polityczno-społeczne zaangażowanie, feminizm, ucieleśnienie procesów percepcji z akcentowaniem zmysłu dotyku czy nieustanne bycie rebeliantką.

W wywiadzie dla „Szumu” w roku 2022 Artystka podkreślała: „Feminizm był kiedyś artystyczny, a dzisiaj kobiety wychodzą na ulice z czarnymi parasolkami – w proteście tworzą instalacje na ulicach. Nie uważam tego za porażkę sztuki, wręcz przeciwnie – za sukces. Uważam, że obowiązkiem każdej kobiety jest być feministką”. Ewa Partum doskonale wie zatem, że nic nie zatrzyma idei sztuki, więc namawia do nieskładania parasolek oraz tworzenia poetyckich przestrzeni w przestrzeniach rzeczywistych, by dążyć do zmieniania świata poprzez sztukę i tworzyć obszary zagospodarowane wyobraźnią, niezależne od opresyjnych działań władzy. Problem Ewy Partum jest problemem kobiety, a więc również i moim problemem. Lecz nie tylko moim i innych kobiet, a raczej tych wszystkich, którzy wspierają emancypację i równouprawnienie, praktykując feminizm intersekcyjny, rozumiany jako różne formy działania przeciw dyskryminacji i opresji, związanych z takimi kategoriami jak płeć, rasa, klasa, orientacja seksualna, niepełnosprawność i inne. Wszystkie te aspekty czynią Ewę Partum figurą ikoniczną dla postępowych i kluczowych przemian na polu sztuki w drugiej połowie XX wieku. Jej twórczość jest dla nas drogowskazem, który kieruje nas ku niezależności, bezkompromisowości i walce o własne prawa w czasie konserwatywnego zwrotu.

Droga Doktoro Honorowa, droga Ewo!

To dla nas wielki zaszczyt, że jesteś dziś z nami! W imieniu społeczności Uniwersytetu Artystycznego dziękuję Ci za dołączenie do grona naszych dotychczasowych laureatów i laureatek tytułu doktora honoris causa, pośród których to jedenastu osób jesteś drugą (sic!) kobietą – obok naszej patronki Magdaleny Abakanowicz. Życzę Tobie i nam, by Twoja twórczość nadal wskazywała nam ważne kierunki i dawała nam odwagę do krytycznego myślenia, de(kon)struowania patriarchy oraz wszelkich opresyjnych mechanizmów dominacji.



Fot. Zachar Szerstobitow



Zeszyty Artystyczne

nr 2 (48) / 2025

ISSN 1232-6682

Redaktorki prowadzące

Maria Blanka Grzybowska, Marta Smolińska

Redaktorka naczelna

Ewa Wójtowicz

Zespół redakcyjny

Magdalena Kleszyńska

Izabela Kowalczyk

Justyna Ryzek

Marta Smolińska

Sekretarzynie redakcji

Karolina Rosiejka

Projekt graficzny i skład

Mateusz Janik

Korekta

Joanna Fifielska, Filologos

Rada naukowa

prof. dr Sabeth Buchmann, Akademie der bildenden Künste Wien, Institut für Kunst und Kulturwissenschaft, Austria

prof. Burcu Dogramaci, Ludwig-Maximilians-Universität München, Niemcy

prof. Izabella Gustowska, Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

prof. Marek Krajewski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

doc. Mária Orišková, dr fil., Trnavská Univerzita w Trnave, Słowacja

doc. Jörg Scheller, dr fil., Zürcher Hochschule der Künste (ZHdK), Szwajcaria

prof. Miodrag Šuvaković, Singidunum University, Belgrade, Serbia

Afilacja zespołu redakcyjnego

Wydział Edukacji Artystycznej i Kuratorstwa
Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny
Abakanowicz w Poznaniu

Adres redakcji

„Zeszyty Artystyczne”

Wydział Edukacji Artystycznej i Kuratorstwa

Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny

Abakanowicz w Poznaniu

Aleje Marcinkowskiego 29

60-967 Poznań

Kontakt

<https://za.uap.edu.pl>

zeszyty.artystyczne@uap.edu.pl

UAP | POZNAŃ



Wydawnictwo
Uniwersytetu
Artystycznego
w Poznaniu

Wydawca

Uniwersytet Artystyczny

im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

Aleje Marcinkowskiego 29

60-967 Poznań

<https://uap.edu.pl/>

+48 61 855 25 21

© Copyright by Uniwersytet Artystyczny im.

Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu, 2025

Licencja Creative Commons BY-NC-ND 4.0



Wersją pierwotną czasopisma jest wersja drukowana.

Nakład: 150 egz.

Druk i oprawa

MJP Drukarnia Poterski Sp. k.

ul. Romana Maya 30, 61-371 Poznań

Ilustracja na okładce:

«Living landscape», warsztat Back to Earth© Festival
Hors Piste, Centre Pompidou Paris, na zaproszenie
Frédérique Aït-Touati & Bruno Latoura, 2019. SOC.

Na podstawie grafiki Axelle Grégoire i *Terra Forma*,
książki o kartografiach spekulatywnych (Aït-Touati,
Arènes, Grégoire, MIT 2022).



nakład 150 egz.

ISSN 1232-6682



9 770123 266829